

Предчисленије и
друга упутство-
ванија пріма
Учредничество
у Пешти на Ро-
зенъ - Плацу
№ 285. и сва-
ко Цесаро Кра.
Поште Чинов-
ничество.

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

(Courier.)

ПЕШТА.

Четвртакъ

14. Октобра. 1843.

Год. III.

ДРУ ПЕТРУ ЈОВАНОВИЋУ.

С' факљомъ ясномъ у деснаци руци
У прилици мылостна Геніј
Све предњачит' и крчиши стазе
Кое воде Паладе врлетма:
Ту Србчу оберучке дават'
А изъ вѣне сляне благайнаце
Умина дара чим' му срце спарапа
Ол' му душу с' нагомъ мађическомъ
До у седмо чакъ уздизат' небо:
Све настављат' себи повѣренѣ
У врлостма овѣчена Феба
Ка' нѣгове вазда напрснике
Ка' но своя иста пазит' чеда
А да с' нѣмне диче осрећенцы
То Ти Петре племенитый Србе!
То Ти срца једини в својости!!—
Изъ градине Тобомъ нѣговане
Ев' цвѣтића рана неразвита;
У заслужне да Т' г' упlete вѣнце
Брижно ми га одгнала Музा,
Залажући медомъ и щећеромъ
И осталомъ свакомъ ђакономъ
Срца свога и душице свое
А поех' га чистомъ и прозрачномъ
Бисеръ — сузомъ изъ окца ѹой смерна.
Ты текъ данасъ непрезри в младу
Ко ни оно бризгано одойче
Што Ти сада ћев' подноси вольно.
Она ћ' Тво е билѣжити име
У книгама вѣковѣчногъ жића
За уиростъ што не чулѣ никда.

Предсрѣтаг' Те фалам' и жељама
У Српу Ти дизат' споменике
Прождрљивомъ што ће зубу Хрона
Подсмѣват' се и ругати вѣчно;
Што ће Твоју толковати славу
Докъ в Истра валовите рѣке
Докъ є Рода и докъ є Србинства!!
У Новомъ Саду. —
Ђорђе Райковић.

ГРЕЦЪ ИЛИ ГРАЦЪ?

Грацъ. 26. Септ. Ваљада сте изъ ючарашни Грацески Новина разумели, како є у последњој Естествоиспитателя скупштини, кадъ є Баронъ отъ Амеръ Пургшталъ слово о питаню, кое є отъ ова два имена. „Грацъ или Грецъ правилнѣ говорио, цела скупштина одобрила право име, кое є таки и у явномъ Листу, као у целој земљи отдавно познато име съ променомъ „Грецске“ у „Градске Новине“ већь примљено, ч уведено. Но будући да нити Новине нити последњи дневнији Листъ исте скупштине основе у слову томъ развите не наводу; то мыслимъ, да ће за свакога овога Листова Читателя важно быти, да га како съ поводомъ истога слова, тако и са основима, кои га подје спљавају, на кратко упознамъ. Хумористическо слова тогъ, за кое Грацеске Новине споменуше, состоје у двојкомъ изговарању и писању имена поглавите вароши, будући є на првоме листу записника Естествоиспитателя штампано Грацъ, а на другомъ Грецъ, та-

којеръ что є Ерцхерцогъ Йоаннъ скупиши-
ну Естествоиспытателя у Грацу поздравio, и
првый Дѣловодитель таки за тымъ о первомъ
соединеню у Майнцу за Грецъ опредѣленомъ
говорio; ктому что є на позывлиstu (*Einla-
dungskarte*) на светло вечернѣ торжество (*Aben-
fest*) Губернатора стаяло Грацъ, а на разда-
номъ Споменновцу (*Gedenktage*) Грецъ. Ху-
мористическо дакле состояло се у двояко
написаной и изговараной едной и истой ре-
чи, кое є Г. одъ Хаммеръ наводомъ доста-
точны основа слѣдуючи общтенароднѣмъ
изговору цѣлѣ землѣ, укинути трудio се. Осно-
ви су тіи; она найстарія и позната сведочба
одъ год. 881. у коїой Водіхелмусъ де Гра-
це сведочи; далѣ она древна велика Маппа
одъ Штаерске, на коїой є съ великимъ пи-
сменими написано Грацъ и Виндишграцъ,
као и онай древный за опредѣлена условія
мира Грацкогъ сковатый новацъ; далѣ ар-
хівна доказательства одъ млоги имена, места
и Фамилія, коя се по старымъ извѣстіямъ сва-
съ двострукомъ чертицомъ надъ а написана
налазе, и боя су се никакъ другоячие него
као са высокимъ яснымъ а изговарала, ѿбо
у горнѣ — немачкомъ писаня начину 16 и
17 века означавале су оне две чертице надъ а
ясный изговоръ за разлику одъ оногъ дубо-
когъ а као што се и. пр. и *Hispania, bald, gar* съ
двема чертицама надъ а написано налази;
кайпосле самъ корень речи одъ Славенскогъ
Градецъ (*gradec*), изъ чече въ послѣ Градцъ по-
стало, кое се име немачки Грецъ изговара-
ло за разлику одъ Виндишграца, кое є место
у средъ Славенски населбина лежало. Ако
се и недае исторически доказати, да є Грацъ
у постаню своеи Венетска населбина была;
то су опетъ старіи Господари Градца притя-
жавали¹ и тердиню (*gradec*), око кое се по-
сле и варошъ населила; првіи Сродници
Оттокара и старіи Мархграфи Землье были су
заедно и Господари тврдинѣ градецъ у Кра-
инской.* Найпосле доказуе и само слово
Біргермайстера изъ Градца, коимъ є истый

Аругу Сурругу цара Леополда I. поздравio,
и кое є у описиванию дѣлане у замку Eggens-
berg свадбе штанпано, да се име *Graß* са ѕ
написано ѿ другоячие изговарало, него
Градцъ, почемъ є Біргермайстеръ Царици
предложіо, да име вароши нешто милости-
во и благо значи, кое се на *gratia*, а не на
Грецію односити може. Народъ у свой зем-
льи ѿ никадъ другоячие ту речъ изговарао,
него Градцъ, само у новія времена ушло є
кодъ Госпоя у молу, те поглавиту варошъ
Грецъ зову, да заръ съ тымъ знакъ свогъ суб-
тилніегъ воспитанія покажу, а у званичномъ
отправляю дѣла како Губерніума тако и
остали власти свуда се Градцъ писало.

Слово се заключило са изасненѣмъ же-
лѣ, да се овай двоякій изговора и писаня
начинъ у граду укине, и да се иста речь о-
нако као што є цео народъ изговара у пи-
саню и говору уведе. Ова у правомъ Шта-
ерскомъ смыслу патріотическая желя прі-
имлѣна є са єдногласнымъ задовольствомъ, и
зато за овымъ слѣдуючи Словеслови ни су
ту речь другоячие него Градцъ изговарали;
на свима щедуляма, кое се по Вароши пре-
леплю, стояће отданање име поглавите Ва-
роши Градцъ, и тако ће исто унапредакъ у
све Новине и землѣписе као обште одобре-
но прећи. Цело Слово, у комъ су и основи
противника опровергнуты изыди ће у Шта-
ерскимъ Новинама.

(Прилогъ Общты Новина).

тврдинѣ Славянинъ были, и сродницы Оттокара. —
Кадъ є Штирія (Штаерска) юшти Мархграфство бы-
ла и подъ Оттокаромъ V. у год. 1160 звала се погла-
вита ова варошъ Грацъ (*urbs Grazeae*), и *Ulrich Praefectus de Grazeae*. Ово намъ засведочава и учи настъ
найстарія Оттокара Извѣстителница, у коїой се Ріт-
тери одъ Граца, кон су у Дворцу живили, и *Cleri Co-mites et Ministeriales* называли. — Заръ да ѿ
и. пр. Кежмаркъ зато, што є у Угарской земљи, и
што предѣлъ тай Славянинъ обытаваю, Немачка на-
селбина или Варошъ. Свакоме ако бы и требало да
се свое остави, опетъ холость Немаца (*reccata Ger-
manorum*) неможе, да исторически допусте, да є Грацъ
отъ Старине као и данање непрестанно Славянскій
Градъ.

* Неможесе вели Немачки дописиватель у Прилогу
Общты Новина історически доказати, да є садашњи
Грацъ (Градацъ — Градецъ) Славянска населбина,
макаръ да су Господари и Притежательи прави те

ВЕЛИКОДУШИЕ И ВЪРНОСТЬ.

Preokrenuta ова стварь допадне имъ се, и роди се якій смей; садъ спази єданъ отъ ныні крозъ прозоръ Пароха, пакъ викне: „Занѣтъ овде ѡедусе сватови держати, ено вѣнь и Пароха.“ Смей се юшти вѣма подигне, нечаянны овай случай све ій вѣма и вѣма увеселяваше, и свакій се у сватове нудіо.

У целомъ дѣйствованію овомъ была єредка смѣса изъ шале и ужасне озбильности. Равінъ падне у велику сумню, и познаваючи онай народъ, пре бы све друго учинити могао, него да бы му забавиу нѣгову домушленность поквар јо. — Можетъ быти, да є нашъ ратоборникъ ово налако узымаючи и самъ предметъ, шале, кодъ прости вояка быо; — онъ се обећа съ ныомъ вѣнчати и тако безъ свакогъ препятствія у домъ, са свакимъ свио войника допаданїемъ праћенъ, уђе. Парохъ, нѣгова фамиліа, и девойка стояху у свакомъ отчаянію, падну дакле предъ Оффіцира, и плачуши замолега, да јй избави. Онъ садъ окренесе девойцы и рекне: „Само као мою госпою могу Васъ избавити; ако дакле и Вы мени тако склонитисе можете, као што самъ се я Вама; то даймо једно другомъ руке. Я васъ прекоего любимъ, вѣрите ли ми.“

Све є страхъ и брига подузела; Парохъ у отчаянію свое фамиліе побућенъ, огерне япунже и узме Требникъ, ободраваючи девойку, да ће само тако и себе и ныи избавити моћи. Попадіа є вѣнь насекла муртовы гранчица, и садъ нагло оплете вѣнацъ, кои положи девойки на главу; коя сирота садъ у овомъ тренутку ни сама нје знала, шта се съ ныомъ стаде, но наеданпуть потокъ суза изъ очију јој полети. „О Боже! повине, Ты никога не оставляишъ, кои се теби крѣпко моли;“ затимъ съ пунымъ побѣренїемъ окренесе Равіну, и пружаючи му руку проговори: „Ходите благородный мой Избавителю! У ватри и у води Ваша самъ.“ И тако садъ исподъ руке узвишисе пођу у церкву, куда су ій нестерпљиво многомодство са радостнимъ ускликомъ пріимивши ій у пуномъ задовољству и у лепомъ реду пратили. Пла-

вый пре мнимый дѣчко са муртовымъ на глави вѣнцемъ садъ увеселяваше сурову ову чету. Парохъ вѣнча овай пааръ, и Равінъ са удивљенія достойнимъ побућенїемъ приг'рли у своя наручія младу свою жену.

Таки по свршетку венчаня изиђу изъ церкве и оду далѣ. Равінъ нареди место за свою госпою на Маркетановы коли, пакъ одма на путь отиснувшисе предъ саме вече дођу у једно пусто село, изъ кога су сви жители побѣгли были. Свакій себи тражио є овде конака; но Равінъ тако сретанъ буде, да є једну малу и узку собицу само за себе и свою Юлију нашао. Како годъ што су пре полдне војаницы спрама мнимогъ преобученогъ дѣчка свирѣпствовали; тако су се сада младой Оффіцирской Госпожи умиливали и понизавали. Свакій є јотъ ныи у малу ову кућицу садъ понешто покућства донео, и тако съ найнужніјимъ стварма снабдѣдусе.

(продуженіе слѣдує.)

ДОПИСЪ.

(Изъ Шаренграда). Месеца Маја текуће године после полдне настављаючи у школи мое Ученике (коихъ є, премда є овде Сербско Общество весма мало, ипакъ до 25. было) спазимъ, гдји ми поредъ прозора долази страний єданъ Господинъ, коме отма на сусретъ похитимъ, и учтиво га дочекомъ. Господинъ овай ушавши у школу рекне ми, да є онъ великий Судацъ Славне Сремске Међе, и да є условитъ отъ Верховногъ Народни наши Школа Надзорателства, да Сербска Общества у свомъ Окружју походи, и у ныниа промотри, у каковомъ се стано школе, Учителы и Ученицы налазе, пакъ ако каковъ ущербъ примѣти, истомъ Надзорателству да иви;*) зато є, вели, дошао и Шаренградску школу походить, и желio бы да види и чуе, како дѣчица у школскимъ предметима успѣваю; таки дакле почне иј укратко и преко реда испитивати. — По краткомъ пакъ испиту, родолюбивы овай Сербинъ, Благородный Г. Јоаниъ отъ Стончевичъ као подпуно за-

*) Ово намъ є известно, да є отъ Высокоблагородногъ Господина Евгенија отъ Гуруковичъ, Верховногъ Народни наши школа Надзорателя многимъ како Варчевскиј тако и другимъ Господару препоручено, да бы својска Народна наше Школе, Учителѣ и Ученике почешће надгледали, и о нњовимъ недостатцима любовь имали известіја и ушилити.

оволяњъ умилјањъ сердцемъ и духомъ, извади и њколико иванчица, и даде ми ји подъ условијемъ, да за нын приљежњимъ и оскуднијимъ ученицима папира, пера и мастила прискорбимъ, кое я после наскоро радостно учинимъ. Овай дар ћечицу тако обрадуе, и наклоностъ у ньима ко ученю, писаню и добромъ владаню возбуди, да су се после сва безъ свакогъ укора и опомнина честно владала, добро учила, и шта више до двадесетори нын (што су donde само петоро отъ могућини чинили) у писаню упражнявалосе; коямиожина Прописа и Благородногъ Г. Дра Петра Јовановића, Славонијско-Сремскогъ Круга Директора на явномъ второгъ школскогъ теченија Испиту присутствовавшегъ, и о ствари извѣстившегсе весма обрадуе; што је онъ примѣтio, да по сели найвише сбогъ оскудости верло мало ће пишу: зато и онъ на истомъ Испиту истиниа краткимъ, али за Ученке и старје и млађе вешто скроеннимъ Словомъ своимъ таково благоупутствије улје у млада и њежна сердаца нјюва, кое ће ји заръ свагда путемъ честности и искрености водити, а отъ свакогъ мерзскогъ бездѣлја отвраћати.

Све се любезна Браћо Сербљи ученици може, само где света слога, права ревностъ, искрена любовь, силна желя и непрестанно приљежјаніе међу Властнѣмъ Старешинама и Народопредстательима, а и међу Народомъ влада. И мы можемо у просвещеню веће кораке ученици, и мы можемо у разнимъ Учености, Рукодѣлїја и Радности струкама процвѣтати, и у свакомъ се благостояњю утврдити; само кадъ вышереченнимъ добродѣтельима воспослѣдујемо, кое подъ мудрымъ руководствомъ Благоутробногъ нашегъ Монарха и Нынѣшњимъ нанименованимъ и потвржденимъ наши Церкве и Школа ревнови и родолюбивы Предстателя и Управитеља свакиј данъ се све више и више виђати дае.

Јоанинъ Вукович
Учитељ.

ВѢСТИ.

(Пешта.) 13. Окт. т. г. Нѣгово Новонамено-
ванији, Епіскопъ Далматинскій Господинъ Ероєвъ

Б Отъ стране Учредничества П. Б. Скоротече умолявајуose сва она Г. Г. Предчисленници наши Листова, кои су на Скоротечу предброилисе и нѣга као што треба примили, да бы намъ новце отъ прећашњѣ године, кои такове јошти плаћати имају, садъ о ващару Пештанскомъ послати любовь неотрекли.

Учредничество.

Издаватељ Димитриј Јовановићъ. — Учредникъ Димитриј Теодоровићъ
(Rosen-Mag Nro 285.)

У ПЕШТИ словима Баймоловићъ

Мути баричъ, дошао є синоћ т. ј. 12. овогъ месеца на пароброду овамо, а сутра ће, т. ј. 14. истогъ мес. на пароброду у Карловце отпутовати, и као што чуемо тамо ће се 26. о. м. т. ј. на Дмитровъ Данъ у присуству Г. Епіскопа Темишварскогъ, и Г. Епіскопа Арадскогъ отъ Нјове Екселенџије Господина Архиепіскопа и Митрополита у Чинъ произвести.

(Пешта.) 24. Окт. п. р. непропушћамо овомъ приликомъ јавити, како да се и ове ёсени свинђијегъ меса продаванје почело, кое се са многи страна, обично на седнични Вашаръ овамо довезе, сматрајући на ћефтиноћу цене раане; данас је было 1 фунта свинђијегъ меса са сланиномъ 14-16 кр. безъ сланине 12-13 кр. и доста приличан ќантумъ се на данашњој пјаци распрашао. —

(Пешта.) Отъ 19. до 24. Окт. п. р. прошло є овуда Дунавомъ за горњи Предѣлъ са различномъ рааномъ, свега 46 лађа; између коихъ было је 21 лађа жита са 100 559; 1 л. наполице са 4100; 2. л. ражи, са 2500; 17. л. зоби, са 89.300. 1. л. прое, са 3100; 3. л. репице са 9650; 1. л. кукуруза са 2400. Вагана, и 2600; центи Олаја.

ТЕЧЕНИЕ НОВАЦА НА БЕЧКОЙ БЕРЗИ.

21. Окт. п. 1843. у Сребру.

Металъ	а 5 %	110 1/2
"	а 4 %	100 1/3
"	а 3 %	76
Заемъ одъ 1839.	"	287
" , 1834.	"	227
Банкакције Комадъ.	"	1660
Естерхазинъ Лозъ.	"	53
Царски дукати.	"	104

БУДИМСКА ЛУТРИЈА.

отъ 25. Окт. п. № 3 58 40 9 25
Вућићесе 4. Новем. р.

Станѣ дунава у Пешти.

24. Окт. п. р. 10." 5." 0."

25. Окт. „ „ 10." 1." 0."